

**UCHWAŁA NR XLV/1007/22
RADY MIASTA KATOWICE**

z dnia 31 marca 2022 r.

w sprawie przyjęcia sprawozdania z realizacji „Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025” za 2021 rok

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2021 r., poz. 1372 z późn. zm.), w wykonaniu uchwały nr XXXI/665/21 Rady Miasta Katowice z dnia 4 lutego 2021 r. w sprawie przyjęcia „Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025”.

**Rada Miasta Katowice
uchwała:**

§ 1. Przyjąć sprawozdanie z realizacji w 2021 roku „Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025”, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta
Katowice

Maciej Biskupski

Załącznik do uchwały Nr XLV/1007/22
Rady Miasta Katowice
z dnia 31 marca 2022 r.

**Sprawozdania z realizacji „Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy
w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025” za 2021 rok**

Spis treści

Rozdział I Cel główny programu – cele szczegółowe.....	3
Priorytet 1. Profilaktyka oraz edukacja, podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn, skutków przemocy i kształtowanie konstruktywnych postaw wobec zjawiska przemocy w rodzinie	3
Priorytet 2. Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie	6
Priorytet 3. Oddziaływanie wobec osób stosujących przemoc w rodzinie	14
Priorytet 4. Doskonalenie strategii i modelu współpracy służb, instytucji, organizacji pozarządowych i kościołów lub związków wyznaniowych w ramach lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.....	16
Priorytet 5. Profesjonalizacja działań przedstawicieli służb i instytucji w obszarze profilaktyki, interwencji i pomocy rodzinie z problemem przemoc.....	19
Rozdział II Sprawozdawczość z realizacji programu i rekomendacje	23
Rozdział III Finansowanie programów.....	23

Rozdział I

Cel główny programu:

Zwiększenie skuteczności działań w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie i łagodzenia szkód wynikających ze zjawiska przemocy w rodzinie w mieście Katowice.

Cele szczegółowe:

1. Intensyfikacja działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
2. Zwiększenie skuteczności ochrony osób doznających przemocy w tym dzieci oraz zwiększenie dostępności do specjalistycznych form pomocy i świadczonych usług ofiarom przemocy.
3. Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc.
4. Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz jakości współpracy podmiotów zajmujących się rozwiązywaniem problemu przemocy w rodzinie.

Priorytet 1. Profilaktyka oraz edukacja, podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn, skutków przemocy i kształtowanie konstruktywnych postaw wobec zjawiska przemocy w rodzinie.

Cele:

- Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie na terenie miasta Katowice.
- Zmiana postaw wobec zjawiska przemocy, zmiana przekonań wynikających z mitów i stereotypów związanych z przemocą w rodzinie.
- Zwiększenie poziomu wiedzy i świadomości w zakresie problemów związanych ze zjawiskiem przemocy domowej z uwzględnieniem mechanizmów przemocy i wskazaniem na ich społeczną szkodliwość.
- Upowszechnienie informacji o obowiązujących procedurach i formach pomocy w mieście Katowice.

Zadanie 1: Opracowanie danych statystycznych umożliwiających określenie skali zjawiska przemocy w mieście Katowice i badanie skuteczności pomocy.

Realizacja zadania:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach posiada dane statystyczne dotyczące interwencji oraz świadczeń na rzecz rodzin z problemem przemocy w celu analizy skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz zasobów do jego rozwiązywania, aby określić szacunkowo skalę zjawiska i zbadać skuteczność pomocy. W związku z opracowaniem nowego Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025, oszacowano skalę zjawiska.

Zadanie 2: Upowszechnianie wiedzy poprzez ulotki, materiały informacyjne, edukacyjne o zjawisku przemocy, formach pomocy, obowiązujących przepisach i procedurach przy wykorzystaniu instytucji, organizacji, w tym kościołów i innych związków wyznaniowych.

Realizacja zadania:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach na swoich stronach internetowych dostarcza informacji edukacyjnych i wspierających w poszukiwaniu rozwiązań odnośnie przeciwdziałania przemocy domowej. Udostępnionych jest 5 specjalistycznych ulotek adresowanych do osób uwikłanych w zjawisko przemocy domowej informujących o możliwościach działania i uzyskania pomocy:

- ulotka informacyjna dla ofiar przemocy – plan bezpieczeństwa,
- ulotka informacyjna dla ofiar przemocy o miejscach i formach pomocy,
- ulotka informacyjna dla osób stosujących przemoc,
- ulotka – jak pomóc krzywdzonemu dziecku,
- ulotka – aplikacja Parasol – o możliwości interwencji w sytuacji przemocy.

Ośrodek Interwencji Kryzysowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach na stronie internetowej umieścił łącznie 8 ulotek w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, kierując je zarówno dla osób doznających jak i stosujących przemoc w rodzinie oraz świadków przemocy.

W placówkach edukacyjnych na tablicach ogłoszeń, zawieszanych zwyczajowo w korytarzach szkół, eksponowane są ulotki dotyczące oferty Specjalistycznej Poradni Rodzinnej, Specjalistycznej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Katowicach oraz rejonowych Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych właściwych dla obwodu, w którym znajduje się szkoła tj.: Poradni Nr 1, Nr 2, Nr 3 oraz Nr 5, a także Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Katowicach oraz innych instytucji udzielających wsparcia dzieciom, młodzieży i rodzicom.

Na tablicach tych obok numeru telefonu straży pożarnej i pogotowia ratunkowego zamieszcza się również numer telefonu zaufania. Na stronie internetowej miasta w zakładce edukacja znajdują się informacje dotyczące miejsc, w których można uzyskać specjalistyczną pomoc w związku z doświadczaniem różnych form przemocy.

Materiały edukacyjne oraz informacje o miejscach gdzie można uzyskać pomoc specjalistyczną upowszechniane są także na spotkaniach z rodzicami organizowanych w poradniach.

Poradnie również na swoich stronach internetowych oraz w samych placówkach upowszechniają ulotki oraz materiały edukacyjne o zjawisku przemocy, formach pomocy, obowiązujących przepisach i procedurach.

W czasie ograniczonej pracy stacjonarnej poradni, spowodowanej pandemią Covid-19 na stronach internetowych poradni a także stronie internetowej miasta systematycznie zamieszczane były materiały edukacyjne dla dzieci, młodzieży, rodziców i nauczycieli, w tym także te opracowywane przez pracowników tych placówek, służące podniesieniu świadomości i kompetencji wychowawczych rodziców. Teksty obejmowały przede wszystkim tematykę psychologii rodziny, postaw rodzicielskich i problemów wychowawczych często prowadzących do sytuacji konfliktowych.

Zadanie 3: Realizacja programów profilaktycznych, adresowanych do osób dorosłych, rodziców oraz dzieci i młodzieży szkolnej, w tym osób z grup ryzyka nt. problematyki przemocy w rodzinie, metod wychowawczych bez użycia przemocy. Udzielanie specjalistycznej pomocy w zakresie promowania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci.

Realizacja zadania:

Wydział Edukacji w 2021 roku realizował Miejski Program Profilaktyki Rówieśniczej. Z uwagi na sytuację epidemiczną uniemożliwiającą bezpośredni kontakt i bliskie spotkania młodzieży stanowiące do tej pory trzon działań podejmowanych w ramach MPPR, dotychczasowa formuła musiała ulec zmianie. W związku z powyższym, koncepcja działań opracowanych na rok szkolny 2020/2021 została dostosowana zarówno w formie, jak i treści do wyzwań jakie stawia przed nami pandemia.

Hasło przewodnie zeszłorocznej edycji MPPR brzmiało "Razem Raźniej". Koncepcja pracy, wychodząca z założenia, że w okresie dojrzewania nastolatki poszukują wsparcia przede wszystkim wśród rówieśników, opierała się z założenia na tworzonych grupach, które oferowały wzajemną pomoc w określonych obszarach np. izolacja związana z pandemią. Grupy te, oparte na zasadzie dobrowolności uczestnictwa, składać się miały z uczniów skupionych wokół nastoletnich liderów i pracować pod opieką zgłoszonych do projektu nauczycieli. Program skierowany był do uczniów klas 7 i 8 szkół podstawowych oraz uczniów szkół ponadpodstawowych; (link do szczegółowej informacji: <https://www.katowice.eu/dla-mieszka%C5%84ca/ucz-si%C4%99/edukacja-w-katowicach/program-profilaktyki-miejskiej/rok-szkolny-2020-2021>);

- w 2021 roku realizowano programy profilaktyczne w szkołach;
- cyklicznie prowadzona była przez Specjalistyczną Poradnię Rodzinną „Szkoła dla Rodziców” mająca na celu podnoszenie kompetencji wychowawczych i podnoszenie świadomości rodziców w zakresie przyczyn i skutków przemocy;
- propagowano akceptowane społecznie formy spędzania czasu wolnego, wskazywano drogi rozwoju, zainteresowań. Powyższe zrealizowano poprzez rozmowy z młodzieżą, funkcjonowanie kół zainteresowań, zajęć fakultatywnych i wyrównawczych;
- prowadzono warsztaty profilaktyczno-edukacyjne z dziećmi i młodzieżą katowickich szkół dotyczące przeciwdziałania przemocy rówieśniczej oraz radzenia sobie w sytuacjach trudnych w związku z pandemią;

- warsztaty i prelekcje dla dzieci i młodzieży m.in. „Bądź kreatywny, pokonaj z nami smutek”, „W gonitwie codzienności, sprawdzone sposoby na stres i koncentracja uwagi”, „Lekcje z emocjami”, „Rozwiązywanie konfliktów”, „STOP cyberprzemocy”, „Spójrz inaczej” „Profilaktyka zdrowia psychicznego – rozwijanie autoregulacji emocji i wzmacnianie postaw prospołecznych w relacjach rówieśniczych”, „Reintegracja – radzenie sobie z konfliktem”, „Mindfulness – relaksacja elementy treningu uważności i relaksu dla młodzieży”, „Radzenie sobie ze stresem”, „Szacunek, radzenie sobie z konfliktami i agresją”, „ Pokonaj z nami smutek, lęk, depresję”, „ Profilaktyka agresji i przemocy. Doskonalenie współpracy i współdziałania w grupie rówieśniczej”.
- organizowanie spotkania informacyjno-szkoleniowego dla rodziców na terenie placówek m.in.:
  - „Jak radzić sobie z lękiem i trudnymi emocjami”, „Nasze rodzinne rytuały – Jak organizować wspólną codzienność?”, „Jak gospodarować czasem wolnym”, „Gdy nastolatek widzi świat w ciemnych kolorach. Symptomy trudności emocjonalnych u dzieci i młodzieży”, „Profilaktyka zdrowia psychicznego w aspekcie powrotu do nauki stacjonarnej”, „W świecie nastolatka, specyfika dojrzewania, radzenie sobie z trudnymi zachowaniami dzieci z uwzględnieniem funkcjonowania sytuacji w pandemii”, „W świecie nastolatka. Racja czy relacja. Budowanie pozytywnej relacji z dorastającym dzieckiem”, „Trudności wychowawcze w świetle pandemii COVID-19”;
- pomoc w rozwiązywaniu doraźnych problemów, podejmowanie działań interwencyjnych zgodnie z potrzebami placówek, w tym szczególnych problemów w związku z izolacją i następstwami przedłużającego się stanu pandemii;
- rozpowszechnianie wiedzy i informacji o procedurach postępowania (np. Niebieska Karta) w sytuacjach stosowania przemocy oraz miejscach gdzie można uzyskać pomoc i wsparcie dla rodziny;
- organizowanie pomocy uczniom z trudnościami w nauce (zajęcia wyrównawcze, fakultatywne, spotkania z pedagogiem);
- prelekcje i szkolenia dla nauczycieli, rad pedagogicznych;
- organizowanie warsztatów dla rodziców nt. złości, zachowań agresywnych, przemocy i innych zachowań trudnych;
- organizowanie konsultacji indywidualnych, warsztatów i prelekcji dla rodziców;
- mediacje rówieśnicze na terenie szkół w sytuacjach kryzysowych, w sytuacjach przemocy;
- udział nauczycieli w konferencjach, szkoleniach, warsztatach z zakresu profilaktyki uzależnień oraz zdrowia psychicznego.

W 2021 roku Komenda Miejska Policji w ramach realizacji programu „Moc!Na Ty” w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych zorganizowała zajęcia warsztatowe poprowadzone przez dzielnicowych pn.: „(Nie)bezpieczne związki”. Są to spotkania specjalistów ds. przeciwdziałania przemocy – dzielnicowych z młodymi ludźmi, wchodzącymi w nowe związki i uczącymi się funkcjonowania we dwoje.

Celem tych spotkań jest przekazanie informacji na temat przemocy w związku i w rodzinie. Po spotkaniu uczniowie potrafią rozpoznawać symptomy nieprawidłowych zachowań w związku i wobec najbliższych, rozróżnia, czym jest przestępstwo przemocy wobec osób najbliższych od konfliktu, wiedzą gdzie szukać specjalistycznej pomocy i wsparcia oraz znają podstawowe pojęcia związane z procedurą Niebieskie Karty. Informacja o wszystkich powyższych działaniach została zamieszczona na portalu Facebook, a także na stronie internetowej Komenda Miejska Policji w Katowicach. Łącznie w roku 2021 przeprowadzono 71 lekcji „(Nie)bezpieczne związki” i wzięło w nich udział 1649 uczniów.

Komenda Miejska Policji w Katowicach w marcu 2021 roku przeprowadziła konkurs dla młodzieży szkół ponadpodstawowych na plakat pn. „Nie bądź obojętny reaguj na przemoc w rodzinie”, w którym wzięło udział 24 uczniów szkół ponadpodstawowych. Wyłoniono 3 laureatów najlepszych prac. Konkurs przeprowadzono we współpracy z Pałacem Młodzieży w Katowicach, Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej MOPS w Katowicach oraz Fundacją Podaruj Nadzieję, która przekazała nagrody rzeczowe dla laureatów.

Zadanie 4. Współpraca z mediami w zakresie upowszechnienia informacji i wiedzy dotyczącej przemocy domowej i wynikających z niej problemów wtórnych oraz sposobów postępowania i formach pomocy.

Realizacja zadania:

Każda z instytucji i służb działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie posiada informacyjne strony internetowe, gdzie można uzyskać konkretną informację o miejscach udzielających pomocy, np. Komenda Miejska Policji, Komisariaty Policji, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej itp.

W 2021 roku 10546 osób odwiedziło strony internetowe Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Przedstawiciel Ośrodka Interwencji Kryzysowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach udzielił wywiadu telewizyjnego dla TVN 24 na temat przemocy wobec dzieci w kontekście potrzeby i możliwości reagowania na wszelkie sygnały o krzywdzeniu najmłodszych w dobie pandemii;

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 5 współpracowała z mediami w zakresie rozpowszechniania informacji i wiedzy dotyczącej przemocy domowej i wynikających z niej problemów wtórnych oraz sposobów postępowania i formach pomocy.

Psycholog zatrudniony w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej Nr 2 udzielił wywiadu jednej z gazet: „O skutkach pandemii i sposobach na radzenie sobie w obecnej sytuacji”. Pracownik Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej Nr 3 brał natomiast udział w audycjach radiowych w Radiu-eM na temat wartości, emocji, konstruktywnych metod korekcji zachowania dzieci bez uciekania się do przemocy.

Komenda Miejska Policji w Katowicach zgodnie z wprowadzonymi obostrzeniami sanitarnymi i brakiem możliwości prowadzenia działań bezpośrednich zmieniła formy i sposoby wykonywania czynności profilaktycznych i profilaktykę prowadzono z wykorzystaniem kanałów elektronicznych i w ten sposób przekazywano materiały promocyjne w postaci infografik, plakatów i ulotek związanych z zapobieganiem przemocy w rodzinie. Na portalu Facebook zamieszczono 34 posty, które miały 48 500 odbiorców, a także dotarły do 4950 osób, które śledzą fanpage Komendy Miejskiej Policji w Katowicach. Informacje na temat programu „Moc! Na Ty” i zapobiegania przemocy zamieszczano także na stronie internetowej KMP w Katowicach – 9 artykułów. Również poprzez aplikację „Śląski Dzielnicowy” udostępniano materiały dot. poprawy bezpieczeństwa w poszczególnych rejonach dzielnicowych, za pośrednictwem którego zamieszczono 78 publikacji dla mieszkańców Katowic.

Wskaźniki i prognozy/potrzeby

Nazwa wskaźnika	2021	Prognoza/ potrzeby 2022
liczba informatorów, ulotek	z zasobów poprzednich lat	z zasobów poprzednich lat
liczba realizowanych programów w MOPS; projektów o charakterze edukacyjnym, profilaktycznym;	1	1
liczba osób odwiedzających strony internetowe Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach dotyczące obszaru przeciwdziałania przemocy w rodzinie	10 546	10 546

Komentarz

Ulotki/informatory instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie są skierowane zarówno dla osób doznających, jak i stosujących przemoc w rodzinie oraz jej świadków. W 2021 roku nie kierowano ulotek informacyjnych do druku, bazując na już posiadanych. Natomiast Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach udostępnia stronę internetową dotyczącą pomocy w sytuacji przemocy domowej. Strona ta w kolejnym roku odnotowała dalszy wzrost osób odwiedzających ją, co pozwala sądzić, że taka forma przekazywania informacji o miejscach pomocy jest skuteczna.

Koordinator: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach.

Realizatorzy: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Komenda Miejska Policji, Wydział Polityki Społecznej, **Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne prowadzone przez miasto Katowice**, organizacje pozarządowe, kościoły lub związki wyznaniowe.

Priorytet 2. Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie

Cele:

- Zapewnienie kompleksowej pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie i członkom ich rodzin.

- Zwiększenie efektywności działań interwencyjnych, w tym prawnych nakierowanych na ochronę osób dotkniętych przemocą domową.
- Ochrona i udostępnienie specjalistycznej pomocy dziecku krzywdzonemu.

Zadanie 1: Rozszerzenie usług adresowanych do rodzin z problemem przemocy w rodzinie - udostępnienie poradnictwa specjalistycznego, w tym prawnego, usług w formie interwencji kryzysowej, schronienia w ramach interwencji kryzysowej, pomocy psychologicznej, w tym terapeutycznej członkom rodzin z problemem przemocy, prowadzenia telefonu zaufania.

Realizacja zadania:

Ośrodek Interwencji Kryzysowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach udzielał pomocy rodzinom w sytuacjach kryzysowych i rodzinom z problemem przemocy - ze szczególnym uwzględnieniem ochrony dziecka. Pomoc skierowana była do osób doznających przemocy (ofiary przemocy), osób stosujących przemoc (sprawców przemocy) i świadków przemocy.

Z rodzinami prowadzona była systematyczna praca w oparciu o indywidualny plan pomocy socjalnej i psychologicznej. Obejmuje ona indywidualne poradnictwo specjalistyczne, w tym prawne, grupowe formy poradnictwa i terapii oraz interwencji kryzysowej, w tym wizyty w środowisku. W związku z koniecznością zapewnienia bezpieczeństwa ofiarom przemocy ośrodek pośrednio zapewniał schronienie dla osób, które ze względu na zagrożenie nie mogły przebywać w dotychczasowych miejscach zamieszkania.

W ośrodku udzielono 583 porad specjalistycznych, 1 602 konsultacji indywidualnych oraz zorganizowano 21 spotkań rodzinnych.

Kategorie spraw	2021 rok
Łączna liczba klientów objętych pomocą, w tym:	845
Ofiary przemocy (osoby dorosłe)	231
Sprawcy przemocy	121
Dzieci	56
Inne kryzysy, w tym:	437
Konsultacje rodzinne/ grupowe (ilość spotkań)	21
Pomoc rodzinie z problemem alkoholowym	229

Źródło: dane Ośrodka Interwencji Kryzysowej MOPS za 2021r.

Stowarzyszenie „PoMOC” udzieliło specjalistycznej pomocy, w zależności od potrzeb – poradnictwa psychologicznego, socjalnego lub prawnego, w ramach którego kobiety mogły skorzystać z:

- pomocy w pokonaniu trudności oraz zmniejszeniu najdotkliwszych objawów reakcji kryzysowej (lęk, napięcie, utrata poczucia bezpieczeństwa),
- informacji o dostępnych formach pomocy, a w razie potrzeby pomoc w jej zorganizowaniu,
- wsparcia w przezwyciężaniu sytuacji kryzysowej,
- pomocy psychologicznej, terapeutycznej w formie indywidualnej i grupowej – terapia indywidualna miała na celu motywowanie i pomoc w rozpoczęciu procesu zmian, jak i edukacji w zakresie rozwiązywania problemów,
- porad prawnych - w punkcie konsultacyjnym Wnioskodawcy (w wyjątkowych sytuacjach w Ośrodku) odbywały się konsultacje z prawnikiem, które obejmowały prowadzenie poradnictwa, jak i pomoc w przygotowaniu wszelakich pism oraz dokumentów w zależności od problemu i potrzeb uczestniczek zadania,
- opieka „case managera” – przez cały pobyt w ośrodku case manager pomagał uczestniczkom w przezwyciężaniu traumy i lęków, wspierał oraz towarzyszył paniom podczas rozwiązywania trudnych sytuacji, w załatwianiu urzędowych spraw, pomagała i wspierała podczas podjęcia ważnych życiowych decyzji, motywowała do podjęcia leczenia w przypadku uzależnień i/lub współuzależnień.

W okresie od 1 marca do 30 listopada 2021 roku Miasto Katowice współfinansowało zadanie publiczne pod nazwą „Poradnictwo specjalistyczne dla kobiet i ich dzieci dotkniętych współczesnymi formami niewolnictwa lub innymi formami przemocy” realizowane przez Stowarzyszenie „Po MOC” dla Kobiet

i Dzieci im. Marii Niepokalanej w Katowicach. Projekt stanowił kompleksową ofertę pomocy specjalistycznej dla kobiet i ich dzieci pozostających w trudnej sytuacji życiowej (m.in. ofiar przemocy, handlu ludźmi, przymusowej prostytucji).

W skład kompleksowego wsparcia wchodziło m.in.:

- [ ] zapewnienie informacji o promocji na temat oferowanego wsparcia wśród potencjalnej grupy docelowej,
- [ ] prowadzenie dyżurów rekrutacyjnych do projektu,
- [ ] pomoc uczestnikom projektu w autoidentyfikacji, pomoc w odnalezieniu motywacji do zmian w swoim życiu, które będą prowadzić do rozwiązania problemów życiowych,
- [ ] prowadzenie pomocy specjalistycznej obejmującej: poradnictwo prawne (konsultacje prawne, przygotowywanie pism urzędowych itp.), terapeutyczne (terapia indywidualna prowadzona przez certyfikowanego terapeutę z wieloletnim stażem).

Z projektu w 2021 roku skorzystały 93 osoby. 57 kobiet zostało objętych pomocą prawną (189 godz.), 7 kobiet otrzymało pomoc terapeutyczną (75 godz.), a 29 kobiet skorzystało z konsultacji/spotkań motywacyjnych ze specjalistą ds. diagnozy (90 godz.) W tej grupie 30 osób stanowiło ofiary przemocy, handlu ludźmi, przymusowej prostytucji. Stowarzyszenie PoMOC w latach 2019-2021 realizowało projekt terapeutyczny adresowany do dzieci i młodzieży – ofiar przemocy seksualnej. Projekt był realizowany od 1 października 2019 do 31 grudnia 2021 roku.

W roku 2021 pod opieką specjalisty było 36 dzieci (150 godz.) Zakres pomocy obejmował konsultacje, a w uzasadnionych przypadkach terapię dziecka wykorzystanego seksualnie. Projekt był finansowany przez Narodowy Instytut Wolności - Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego ze środków Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018 – 2030.

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2021 roku Miasto Katowice współfinansowało zadanie publiczne pod nazwą: „Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym poprzez udzielenie schronienia” dla mieszkanki Katowic, realizowane przez Stowarzyszenie „PoMOC” dla Kobiety i Dzieci im. Marii Niepokalanej w Katowicach.

Podstawowym celem realizowanego zadania było przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym poprzez kompleksową ofertę pomocy ofiarom przemocy, uwzględniając indywidualne potrzeby beneficjenta.

Zadanie realizowane było poprzez:

- [ ] udzielenie bezpiecznego schronienia wraz z wyżywieniem,
- [ ] oddzielenie od sprawcy przemocy,
- [ ] udzielanie specjalistycznej pomocy w zależności od indywidualnych potrzeb: poradnictwo psychologiczne, socjalne, prawne,
- [ ] towarzyszenie w codziennych czynnościach, opieka case managera
- [ ] rozwijanie umiejętności wychowawczych,
- [ ] edukacja w zakresie zdrowego życia,
- [ ] nauka gospodarowania,
- [ ] motywowanie do podjęcia terapii i zmian w życiu beneficjentów.

Udzielenie schronienia wraz z wyżywieniem dla kobiet i kobiet z dziećmi odbywało się:

- [ ] całodobowo,
- [ ] bez skierowania z MOPS,
- [ ] bez względu na dochód,
- [ ] na okres do trzech miesięcy, z możliwością przedłużenia pobytu - w przypadkach uzasadnionych sytuacją w rodzinie.

Załatwianie spraw formalnych związanych z przyjęciem do Ośrodka odbywało się od poniedziałku do piątku w godzinach od 8.00 do 16.00.

Ogółem w 2021 roku z miejsc schronienia wraz z wyżywieniem skorzystało ogółem: 15 osób (10 osób dorosłych, 5 dzieci) w tym 3 kobietom i 3 dzieci, po uprzednio uzyskanej zgodzie Dyrektora MOPS Katowice, ze względu na trudną sytuację w rodzinie, został przedłużony pobyt powyżej trzech miesięcy). Ofiary przemocy w rodzinie stanowiło 12 osób w tym: 9 osób dorosłych i 3 dzieci.

Dzięki udzielanemu schronieniu beneficjenci uzyskali m.in.:

Zaspokajanie potrzeb bytowych poprzez zapewnienie w szczególności:

- schronienia z możliwością przyjąć przez całą dobę,
- samodzielnego miejsce do spania,
- wyposażenia w niezbędne meble,
- pościeli i bielizny pościelowej,
- możliwości korzystania z usług sanitarnych,
- miejsca do zajęć grupowych dla kobiet i dzieci,
- możliwości samodzielnego przygotowania posiłków z produktów zakupionych przez placówkę.

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2021 roku Miasto Katowice finansowało zadanie publiczne pod nazwą: „Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym poprzez prowadzenie telefonu zaufania” realizowane przy ul. Ks. Bpa Herberta Bednorza 22 w Katowicach przez Katowickie Stowarzyszenie Trzeźwościowe „Dwójka”.

Podstawowym celem realizowanego zadania było:

- prowadzenie telefonu zaufania, w szczególności z zakresu problemów alkoholowych i narkomanii oraz przemocy domowej,
- prowadzenie rozmów motywujących do podjęcia działań terapeutycznych,
- zapewnienie rozmówcom poczucia bezpieczeństwa psychicznego, zainteresowania i pomocy w rozwiązaniu przedstawionego problemu,
- udzielanie informacji o miejscach i formach pomocy specjalistycznej osobom doświadczającym przemocy oraz znajdującym się w sytuacji kryzysowej,
- zwiększenie dostępności oferty pomocowej dla osób doświadczających przemocy domowej.

Zadanie realizowane było poprzez:

- stworzenie możliwości kontaktu telefonicznego osobom potrzebującym wsparcia, informacji, porady, w przeanalizowaniu i określeniu problemu,
- dostarczenie informacji na temat realnych możliwości jego rozwiązania poprzez kierowanie do placówek profesjonalnej pomocy oraz zmotywowania do podjęcia działań dla jego rozwiązania i uchronienia przed powstawaniem kolejnych,
- pomoc w rozpoznaniu i nazwaniu trudności, analizowaniu możliwych dla zainteresowanych sposobów postępowania w danej sytuacji, szukaniu oparcia i wsparcia w sobie i najbliższym otoczeniu.

Telefon zaufania funkcjonował codziennie w godzinach od 18.00 do 6.00 pod numerem: 694 952 067, obsługiwały go osoby przeszkolone w tym zakresie, z długoletnim doświadczeniem. Odbiorcami usług były m. in. osoby uzależnione oraz członkowie rodzin, w których występują problemy związane z uzależnieniami oraz przemocą domową, a także wszystkie osoby, które znalazły się w sytuacji kryzysowej i szukały pomocy. Łączna liczba przeprowadzonych rozmów telefonicznych: 1432, w tym: 238 związanych z problemami przemocy.

Od 1 stycznia 2021 roku do 31 grudnia 2021r. prowadzony był Miejski Telefon Zaufania dla Seniorów obsługiwany przez wolontariuszy rekrutujących się z Uniwersytetu Trzeciego Wieku przy Uniwersytecie Śląskim. Linia obsługiwana była przez 7 osób, które udzieliły 41 porad, które miały charakter wspierający i kierunkujący ewentualne działania.

W 2021 roku **Parafia Ewangelicko-Augsburska w Katowicach w Ewangelickim Centrum Diakonijnym „Słoneczna Kraina”** w ramach fundacji „Jesteśmy dla Was” realizowała projekt: „Pomoc osobom pokrzywdzonym przestępstwem” udzielono wsparcia w zakresie przeciwdziałania przemocy 157 osobom – mieszkańcom Katowic.

Ponadto w ramach poradnictwa specjalistycznego Parafia Ewangelicko-Augsburska udzieliła wsparcia w formie poradnictwa specjalistycznego 45 osobom. Udzielała także wsparcia dziennego w postaci koła zainteresowań dla 15 dzieci pochodzących z rodzin pokrzywdzonych przemocą domową.

Zadanie 2: Realizacja edukacyjnych i terapeutycznych, grupowych programów adresowanych do osób doznających przemocy, nakierowanych na łagodzenie odroczonej szkód wynikających z doznawania przemocy.

Realizacja zadania:

We wrześniu 2021 roku Stowarzyszenie PoMOC zainicjowało nowy projekt oparty na prowadzeniu warsztatów profilaktyczno-edukacyjnych dla kobiet z doświadczeniem przemocy, pt: „Mamy-Mamom/Kobiety-Kobietom”. Do projektu zgłosiło się 20 kobiet, które spotykają się raz w miesiącu. Warsztaty mają dać kobietom narzędzia do nauki pełnej świadomości i uwagi na doświadczenia życia.

Grupa pracowała nad indywidualną poprawą samooceny uczestniczek poprzez analizę takich elementów jak:

- Akceptacja samej siebie;
- Znajomość siebie;
- Samoocena;
- Szacunek dla samej siebie;
- Doskonalenie siebie

Podczas warsztatów uczestniczki miały również możliwość rozwoju zdolności do krytycznej interpretacji informacji zwrotnej otrzymanej od bliskich lub współpracowników. Pracowały nad umiejętnością wyrażania prośb o pomoc i wsparcie oraz zdolnością do odmowy i sprzeciwu wobec nieuzasadnionych żądań ze strony innych osób. Ważnym elementem była również nauka relaksacji ciała i umysłu, która stanowi drogę do samoświadomości i zwiększenia poczucia własnej wartości.

Zadanie 3: Udzielanie specjalistycznej pomocy ofiarom przemocy, w tym dzieciom dotkniętym przemocą w rodzinie.

Realizacja zadania:

- Specjalistyczną formą pomocy objęto w Ośrodku Interwencji Kryzysowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach 56 dzieci, w tym pomocą psychologiczną i pedagogiczną. Praca z dzieckiem realizowana była w połączeniu z pracą z opiekunem, który nie jest osobą bezpieczną dla dziecka oraz działaniami interwencyjnymi.
- Z miejsca schronienia w ramach realizowanego zadania publicznego pod nazwą „Zapewnienie schronienia wraz z wyżywieniem dla kobiet i kobiet z dziećmi (mieszkanek Katowic), doświadczających przemocy, znajdujących się w sytuacjach kryzysowych, jak również ofiar przymusowej prostytucji” skorzystało ogółem 8 dzieci (z czego z rodzin z problemem przemocy: 3 dzieci, z innych kryzysów: 5 dzieci), które objęte były stałym wsparciem psychologicznym połączonym z pracą z opiekunem.

Zadanie 4: Realizacja działań interwencyjnych i postinterwencyjnych w ramach procedury „Niebieskie Karty” policji, pomocy społecznej, oświaty, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, ochrony zdrowia oraz koordynacja pracy Grup Roboczych:

- monitoring sytuacji rodzin z problemem przemocy w ramach procedury.

Realizacja zadania:

Działania interwencyjne w ramach procedury „Niebieskie Karty” realizowane były zgodnie z obowiązującymi przepisami. Procedura realizowana jest przez pięć podmiotów zobowiązanych przepisami znowelizowanej w dniu 10 czerwca 2010 roku ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie realizacji procedury „Niebieskie

Karty” i wzorów formularzy „Niebieska Karta” tj. przez: pomoc społeczną, Policję, oświatę, ochronę zdrowia oraz Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Poniższa tabela przedstawia dane liczbowe dotyczące realizacji procedury „Niebieskie Karty”

Lp.	Kategorie spraw	2021 rok
1	Procedura „Niebieskie Karty” – liczba spraw łącznie prowadzonych	856
2	Procedura „Niebieskie Karty” – liczba spraw uruchomionych	316
3	Procedura „Niebieskie Karty” Policji – liczba spraw skierowanych do Zespołu Interdyscyplinarnego.	191
4	Procedura „Niebieskie Karty” pomocy społecznej – liczba spraw skierowanych do Zespołu Interdyscyplinarnego	91
5	Wnioski o zwołanie Grup Roboczych – liczba wniosków sporządzonych i zatwierdzonych przez Zespół Interdyscyplinarny	316
6	Procedura „Niebieskie Karty” Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – liczba spraw skierowanych do Zespołu Interdyscyplinarnego	1
7	Procedura „Niebieskie Karty” Oświaty – liczba spraw skierowanych do Zespołu Interdyscyplinarnego	21
8	Procedura „Niebieskie Karty” Ochrony Zdrowia – liczba spraw skierowanych do Zespołu Interdyscyplinarnego	12
9	Liczba spotkań Grup Roboczych	1031
10	Liczba zakończonych „Niebieskich Kart”	318

Źródło: dane Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2021r.

Na terenie miasta działało 10 stałych Grup Roboczych. Koordynatorzy grup odpowiedzialni byli za organizowanie spotkań Grup Roboczych. W roku sprawozdawczym zorganizowano 1 031 spotkań Grup Roboczych, których zadaniem było planowanie działań postinterwencyjnych, monitoring sytuacji w rodzinie pod kątem bezpieczeństwa, organizowanie pomocy rodzinie z problemem przemocy.

W ramach działań Grup Roboczych w Terenowych Punktach Pomocy Społecznej zapraszano osoby wskazane jako doznające przemocy domowej – realizacja spotkań w ramach karty C procedury „Niebieskie Karty”. Na spotkania Grup Roboczych zgłosiło się 96 osób doznających przemocy w rodzinie.

Monitorowano sytuację rodziny objętej procedurą „Niebieskie Karty” w trakcie jej prowadzenia oraz po zakończeniu procedury. Monitoringiem objęto 836 rodzin.

Zadanie 5: Zapewnienie schronienia osobom doznającym przemocy w rodzinie.

Realizacja zadania:

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2021 roku Miasto Katowice współfinansowało zadanie publiczne pod nazwą: „Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym poprzez udzielenie schronienia” dla mieszkańek Katowic, realizowane przez Stowarzyszenie „PoMOC” dla Kobiet i Dzieci im. Marii Niepokalanej w Katowicach.

Podstawowym celem realizowanego zadania było przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym poprzez kompleksową ofertę pomocy ofiarom przemocy, uwzględniając indywidualne potrzeby beneficjenta.

Zadanie realizowane było poprzez:

- udzielenie bezpiecznego schronienia wraz z wyżywieniem,
- oddzielenie od sprawcy przemocy,
- udzielanie specjalistycznej pomocy w zależności od indywidualnych potrzeb: poradnictwo psychologiczne, socjalne, prawne,
- towarzyszenie w codziennych czynnościach, opieka case managera
- rozwijanie umiejętności wychowawczych,
- edukacja w zakresie zdrowego życia,
- nauka gospodarowania,

- motywowanie do podjęcia terapii i zmian w życiu beneficjentów.

Udzielenie schronienia wraz z wyżywieniem dla kobiet i kobiet z dziećmi odbywało się:

- całodobowo,
- bez skierowania z MOPS,
- bez względu na dochód,
- na okres do trzech miesięcy, z możliwością przedłużenia pobytu - w przypadkach uzasadnionych sytuacją w rodzinie.

Załatwianie spraw formalnych związanych z przyjęciem do Ośrodka odbywało się od poniedziałku do piątku w godzinach od 8.00 do 16.00.

Ogółem w 2021 roku z miejsc schronienia wraz z wyżywieniem skorzystało ogółem: 15 osób (10 osób dorosłych, 5 dzieci) w tym 3 kobietom i 3 dzieci, po uprzednio uzyskanej zgodzie Dyrektora MOPS Katowice, ze względu na trudną sytuację w rodzinie, został przedłużony pobyt powyżej trzech miesięcy). Ofiary przemocy w rodzinie stanowiło 11 osób w tym: 8 osób dorosłych i 3 dzieci.

Dzięki udzielanemu schronieniu beneficjenci uzyskali m.in.:

Zaspokajanie potrzeb bytowych poprzez zapewnienie w szczególności:

- schronienia z możliwością przyjąć przez całą dobę,
- samodzielnego miejsce do spania,
- wyposażenia w niezbędne meble,
- pościeli i bielizny pościelowej,
- możliwości korzystania z usług sanitarnych,
- miejsca do zajęć grupowych dla kobiet i dzieci,
- możliwości samodzielnego przygotowania posiłków z produktów zakupionych przez placówkę.

Zadanie 6: Zabezpieczenie potrzeb socjalno-bytowych rodzin z problemem przemocy.

Realizacja zadania:

Pracownicy socjalni Terenowych Punktów Pomocy Społecznej objęli pomocą socjalną 305 rodziny z problemem przemocy. Pomoc i praca socjalna z rodziną realizowana była z wykorzystaniem interdyscyplinarnej procedury „Niebieskie Karty”, w ramach Grupy Roboczej, tj. we współpracy z dzielnicowymi, pedagogami, kuratorami i członkami Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W przypadku każdej rodziny korzystającej z pomocy Ośrodka Interwencji Kryzysowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach rozeznawana była jej sytuacja socjalna.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej udzielił 4 rodzinom pomocy nakierowanej na uzyskanie mieszkania socjalnego.

Zadanie 7: Realizowanie działań w ramach interwencji związanych z ochroną, zabezpieczeniem dziecka.

Realizacja zadania:

W 2021 roku pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach podjęli 361 interwencji w środowisku w związku z przemocą w rodzinie lub podejrzeniem występowania przemocy w rodzinie. W wyniku interwencji podjęto decyzję o zabezpieczeniu 15 dzieci w trybie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Zadanie 8: Przygotowanie osób doznających przemocy domowej do uczestnictwa w procedurach prawnych, ochrony dziecka, jako świadka w procesie karnym, tworzenie bezpiecznych warunków do przesłuchań dzieci oraz osób dorosłych dotkniętych przemocą w rodzinie.

Realizacja zadania:

Klienci Ośrodka Interwencji Kryzysowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach objęci byli pomocą w zakresie przygotowania do działań prawnych. Praca obejmowała dorosłych i dzieci. W ramach bezpłatnego poradnictwa prawnego w Ośrodku Interwencji Kryzysowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach udzielono 330 porad prawnych.

Stowarzyszenie „Po MOC” dla Kobiet i Dzieci im. Marii Niepokalanej udzieliło 189 godzin porad prawnych, z których skorzystały 57 osób.

Rozpowszechniano informację o bezpłatnych poradach prawnych na terenie miasta Katowice poprzez rozprowadzanie ulotek informacyjnych i informację na stronie internetowej.

Działania prawne związane z przestępstwami przeciwko rodzinie przedstawia poniższa tabela:

Lp.	Kategoria spraw	Prokuratura Katowice Północ	Prokuratura Katowice Zachód	Prokuratura Katowice Południe	Prokuratura Katowice Wschód	Razem
1.	Liczba postępowań w związku z przemocą w rodzinie	96	107	118	118	439
2.	Liczba oskarżonych	0	10	23	39	72
3.	Liczba spraw umorzonych	29	35	40	42	146
4.	Liczba odmów wszczęcia postępowań	38	61	40	35	174
5.	Środek zapobiegawczy – zakaz kontaktowania	2	7	10	9	28
6.	Środek zapobiegawczy – nakaz opuszczenia lokalu	6	0	20	18	44
7.	Środek zapobiegawczy – tymczasowy areszt	2	2	1	2	7

Źródło : dane za 2021 r. z Prokuratury Katowice – Wschód, Zachód, Północ, Południe

Zadanie 9. Prowadzenie i rozpowszechnienie informacji o miejscach pomocy, telefonach zaufania dla osób doznających przemocy w rodzinie.

Realizacja zadania:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach współpracuje z Katowickim Stowarzyszeniem Trzeźwościowym „Dwójka” w zakresie prowadzenia telefonu zaufania dla mieszkańców Katowic. Funkcjonowanie telefonu zaufania codziennie w godzinach 18.00-6.00 umożliwia osobom doświadczającym przemocy, bądź znajdującym się w innych sytuacjach kryzysowych uzyskanie wsparcia, pomocy w przeanalizowaniu i doprecyzowaniu spraw do rozwiązania oraz dostarczenie informacji o miejscach, a także formach pomocy specjalistycznej. W 2021r. przeprowadzono łącznie 1432 rozmowy (z czego 238 dotyczyło spraw związanych z przemocą domową a pozostałe 1194 rozmowy dotyczyły kwestii uzależnień i innych kryzysów).

Prowadzenie i rozpowszechnienie informacji o miejscach pomocy odbywało się poprzez ulotki, stronę internetową, udział przedstawicieli Ośrodka Interwencji Kryzysowej w akcjach informacyjnych organizowanych w ramach programu profilaktyczno-edukacyjnego na rzecz zapobiegania przemocy w rodzinie „Moc! Na Ty”. Ponadto wysyłano pisma informacyjne do sądów i prokuratur o uruchomieniu kolejnej edycji programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób mających problem ze złością, agresją i stosujących przemoc w rodzinie.

Wskaźniki i prognoza/potrzeby

Nazwa wskaźnika	2021	Prognoza/ potrzeby 2022
Liczba osób doznających przemocy, które skorzystały ze wsparcia Ośrodka Interwencji Kryzysowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej	231	231
Liczba dzieci dotkniętych przemocą korzystających ze wsparcia Ośrodka Interwencji Kryzysowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej	56	56

Liczba dzieci korzystających z miejsca schronienia stowarzyszenia POMOC	5	5
Liczba dzieci, na rzecz których przeprowadzono interwencję, w celu zapewnienia bezpieczeństwa	15	15
Liczba „Niebieskich Kart” uruchomionych przez uprawnione służby i instytucje:	191	191
Policja	91	91
Pomoc społeczna	21	21
Oświata	12	12
Ochrona zdrowia	1	1
Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych		
Liczba spraw prowadzonych przez organy ścigania	439	439
Liczba osób korzystających z miejsc schronienia	15	15
Liczba osób korzystających z realizowanych programów terapeutycznych i edukacyjnych	21	21
Liczba udzielonych porad:	2021	Prognoza/ potrzeby 2022
Ośrodek Interwencji Kryzysowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach udzielił: -porad prawnych	330	330
-porad specjalistycznych	583	583
-spotkań rodzinnych	21	21
Stowarzyszenie „Po MOC” dla Kobiet i Dzieci im. Marii Niepokalanej:		
-udzieliło porad prawnych	189	189
-zrealizowało terapii indywidualnych	75	75
-udzielone konsultacje motywujące ze specjalistą ds. diagnozy	90	90
Ewangelickie Centrum Diakonijne „Słoneczna kraina” udzieliło:		
-porad prawnych	-	-
-porad psychologicznych	-	-
-porad specjalisty ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie	45	45

Komentarz

Rosnąca świadomość społeczna, edukacja i kontynuowanie interdyscyplinarnej formuły pracy od wielu lat wpływają na efektywność działań wobec osób będących w sytuacji przemocy domowej. Epidemia nie wpłynęła na ograniczenie kontaktu z osobami doznającymi przemocy i ich rodzinami, w których dochodzi do przemocy, nie wpłynęła także na działania służb i instytucji pracujących w tym obszarze. Zmieniona została częściowo forma udzielania pomocy, w związku z reżimem sanitarnym. Kontakt z osobami doświadczającymi przemocy był prowadzony w formie on-line, ale odbywał się także w formie osobistej w instytucjach i w środowisku. Ciągłe wysoka pozostaje liczba spraw, w których odmówiono wszczęcia postępowania i umorzono postępowania przy niskiej karalności osób stosujących przemoc domową.

Koordinator: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach.

Realizatorzy: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, **Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne prowadzone przez miasto Katowice**, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, organizacje pozarządowe, Kościoły lub związki wyznaniowe.

Priorytet 3. Oddziaływania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Cel:

Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Zadanie 1: Poszerzenie oferty oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie, o charakterze edukacyjno-korekcyjnym o działania terapeutyczne realizowane zarówno przez podmioty samorządowe, jak i organizacje pozarządowe oraz wypracowanie pomiędzy nimi zasad współpracy.

Realizacja zadania:

Oddziaływania interwencyjno-motywuujące wobec osób stosujących przemoc realizowane były we współpracy z policją (w ramach procedury „Niebieskie Karty”), kuratorami sądowymi dla dorosłych

i pracownikami socjalnymi. Wypracowano zasady kierowania osób stosujących przemoc do udziału w programie edukacyjno-korekcyjnym w oparciu o kontrakt. W 2021 roku na spotkaniu Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie omawiano aktualne edycje grup korekcyjno-edukacyjnych, przypomniano zasady kierowania osób na grupę. Rozpropagowywano ulotki dotyczące „Programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób mających problem ze złością, agresją i stosujących przemoc w rodzinie” do wykorzystania w działaniach motywujących osoby stosujące przemoc do udziału w spotkaniach grupy. Informacje o planach uruchomienia kolejnej edycji programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób mających problem ze złością, agresją i stosujących przemoc w rodzinie były kierowane do Policji, Prokuratury i Sądów oraz Grup Roboczych prowadzonych w ramach procedury „Niebieskie Karty”. Dwa razy w roku Prokuratury, Sądy oraz Policja otrzymują także ulotki i informator.

W 2021 roku zrealizowano dwie edycje „Programu grupy korekcyjno-edukacyjnej dla osób mających problem ze złością, agresją i stosujących przemoc w rodzinie”. W zajęciach wzięło udział łącznie 21 osób. Pierwsza edycja programu miała miejsce w okresie od maja do sierpnia. Zajęcia rozpoczęło 9 osób a ukończyły 4 osoby. Druga edycja odbyła się w okresie od września do grudnia, na zajęcia zgłosiło się 12 osób. Zajęcia ukończyły 9 osób.

Oddziaływaniami indywidualnymi w Ośrodku Interwencji Kryzysowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach objętych było 121 osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie, z którymi przeprowadzono rozmowy motywujące.

Od 2017 roku Ośrodek rozszerzył ofertę pomocy w formie grupowej dla osób stosujących przemoc domową o oddziaływania terapeutyczne, w postaci Programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc w rodzinie. Uczestnicy programu rekrutowani są głównie z osób biorących udział w Programie edukacyjno-korekcyjnym. W 2021 roku zajęcia nie były prowadzone, ze względu na większe zapotrzebowanie na Program edukacyjno-korekcyjny dla osób mających problem ze złością, agresją i stosujących przemoc.

Zadanie 2: Monitorowanie efektów programów edukacyjno-korekcyjnych i terapeutycznych adresowanych do osób stosujących przemoc.

Realizacja zadania:

Monitorowano sytuację domową pod kątem występowania przemocy w rodzinie wobec 19 osób, które zakończyły udział w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób mających problem ze złością, agresją i stosujących przemoc w rodzinie. Ustalono, że w 2021 roku 17 osób zachowywały się spokojnie, natomiast 2 osoba powróciły do zachowań przemocowych wobec partnera. Dla jednej z tych osób był to nowy związek.

Zadanie 3: Realizacja działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w tym zastosowanie środków zapobiegawczych (np. nakaz opuszczenia lokalu i zakaz kontaktowania).

Realizacja zadania:

W 2021 roku przeprowadzono 3109 interwencji domowych patroli interwencyjnego Policji, w których w przypadku 39 osób zaszła konieczność zatrzymania przez Policję. W 253 sprawach zgłoszono przemoc o charakterze psychicznym, w 220 przypadkach zgłoszono przemoc fizyczną, w 9 sprawach przemoc seksualną, a w 2 ekonomiczną, inne rodzaje przemocy związane m.in. z zaniedbaniami zgłoszono w 78 przypadkach. Liczba postępowań wszczętych przez policję w sprawie przemocy związanej z art. 207 kk wyniosła w 2021 roku 175 spraw. Wobec 5 osób zastosowano nakaz natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakaz zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia (w tym jeden wydany przez Policję i 4 przez Sąd).

Prokuratura wszczęła 439 postępowań w związku z przestępstwami przeciwko rodzinie, w tym związanych z art. 207, w 72 przypadkach sformułowała akt oskarżenia, w 28 przypadkach nałożyła zakaz kontaktowania się, w 44 przypadkach nakaz opuszczenia lokalu, a w 7 przypadkach nałożyła tymczasowy areszt. W 146 przypadkach umorzyła sprawy, w 174 przypadkach odmówiła wszczęcie postępowania.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej podjął 108 interwencji prawnych związanych z występowaniem problemu przemocy w rodzinie. Działania te obejmowały powiadomienie organów ścigania o podejrzeniu przestępstwa związanego z przemocą w rodzinie oraz wnioski do Sądu w związku z ochroną dziecka krzywdzonego. Działania te podejmowane były w sytuacji doznawania przez dziecko przemocy, jak również w sytuacji, gdy jest ono świadkiem przemocy.

W 2021 roku dzielnicowi w ramach procedury „Niebieskie Karty” skierowali do „Programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób mających problem ze złością, agresją i stosujących przemoc w rodzinie” 153 osoby podejrzane o stosowanie przemocy w rodzinie, prokuratorzy skierowali 8 osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie.

Zadanie 4: Podejmowanie rozmów interwencyjnych i motywujących z osobami stosującymi przemoc domową, w tym z osobami z problemem alkoholowym, które stosują przemoc w formie zaniedbań wobec zależnych członków rodziny, kierowanie do udziału w programie edukacyjno-korekcyjnym.

Realizacja zadania:

W ramach działań Grup Roboczych w Terenowych Punktach Pomocy Społecznej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach podejmowane były rozmowy interwencyjne i motywujące wobec sprawców przemocy domowej m.in. do udziału w „Programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób mających problem ze złością, agresją i stosujących przemoc w rodzinie”. Spotkania z osobami podejrzewanymi o stosowanie przemocy w rodzinie realizowane były w ramach „karty D” procedury „Niebieskie Karty”. Na spotkania Grup Roboczych zgłosiło się 76 osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie.

Zadanie 5: Opracowanie i aktualizowanie informatorów o programach adresowanych do osób stosujących przemoc w rodzinie i udostępnienie jej organom ścigania i przedstawicielom wymiaru sprawiedliwości.

Realizacja zadania:

Na stronach internetowych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach dostępna jest ulotka skierowana do osób, które mają problem ze złością, zachowują się agresywnie i stosują przemoc w rodzinie, w której osoby agresywne zachęcane są do szukania pomocy i podjęcia pracy nad sobą.

W miesiącach: marzec i lipiec 2021 roku informowano Prokuraturę, Policję oraz Sądy o prowadzeniu Programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób mających problem ze złością, agresją i stosujących przemoc w rodzinie. W przekazanej informacji zawarte były cele jakie spełnia program oraz warunki rekrutacji.

Wskaźniki i prognozy/potrzeby

Nazwa wskaźnika	2021	Prognoza/ potrzeby 2022
liczba osób stosujących przemoc, które zgłosiły się do Ośrodka Interwencji Kryzysowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach	121	121
liczba osób stosujących przemoc kierowanych do udziału w programie edukacyjno-korekcyjnym	161	161
liczba osób stosujących przemoc uczestniczących w programie edukacyjno-korekcyjnym	21	20
liczba osób stosujących przemoc uczestniczących w programie psychologiczno-terapeutycznym	0	0
liczba sporządzonych formularzy „Niebieskiej Karty” część „D”	76	76
liczba osób, wobec których wydano nakaz natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego lokalu mieszkalnego oraz zakaz zbliżania się do mieszkania	5	5

Komentarz

Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie zgłaszających się na spotkania Grup Roboczych oraz do programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób mających problem ze złością, agresją i stosujących przemoc w rodzinie jest ciągle niska w stosunku do liczby sprawców przemocy domowej objętych procedurą „Niebieskie Karty”. Niska także pozostaje liczba osób, wobec których wydano nakaz natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego lokalu mieszkalnego oraz zakaz zbliżania się do mieszkania.

Koordynator: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach.

Realizatorzy: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Komenda Miejska Policji, Prokuratura Rejonowa.

Priorytet 4. Doskonalenie strategii i modelu współpracy służb, instytucji, organizacji pozarządowych i kościołów lub związków wyznaniowych w ramach lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Cele:

- Doskonalenie strategii współpracy służb, instytucji, organizacji i kościołów lub związków wyznaniowych w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- Rozwijanie i doskonalenie interdyscyplinarnej formuły pracy.
- Monitoring skuteczności podejmowanych działań w obszarze interwencji i pomocy.

Zadanie 1: Realizacja działań Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, organizowanie spotkań i pracy Zespołu Interdyscyplinarnego.

Realizacja zadania:

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie został powołany w związku z wejściem w życie nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 roku, która nałożyła na gminy obowiązek tworzenie zespołu, jako podstawowego elementu gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W 2021 roku Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie funkcjonował na podstawie Zarządzenia nr 869/2020 Prezydenta Miasta Katowice z dnia 7 kwietnia 2020 r. (z późn. zm.) w oparciu o Uchwałę nr XXIV/487/16 Rady Miasta Katowice z dnia 27 kwietnia 2016 roku w sprawie określenia trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania.

W skład Zespołu w 2021 roku wchodziło 21 przedstawicieli służb i instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie m.in.: Urzędu Miasta, Policji, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Prokuratury, Sądu (Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej), Oświaty, Ochrony Zdrowia, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, organizacji pozarządowych.

Celem Zespołu jest:

- Organizowanie, integrowanie i koordynowanie działań służb, instytucji, organizacji i specjalistów w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie w mieście Katowice.
- Opracowanie i realizacja Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.
- Wdrożenie i nadzór nad realizacją interwencyjnej procedury „Niebieskie Karty” oraz pracą Grup Roboczych zajmujących się planowaniem i realizacją pomocy rodzinom z problemem przemocy.

W 2021 roku zorganizowano 4 spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego celem opracowywania zasad realizacji zadań określonych w niniejszym programie.

Zadanie 2: Doskonalenie interdyscyplinarnej formuły pracy na poziomie operacyjnym – powołanie Grup Roboczych do pracy z indywidualnym przypadkiem i nadzór nad realizacją ich zadań.

Realizacja zadania:

W 2021 roku funkcjonowało 10 Grup Roboczych w dzielnicach miasta z siedzibą w Terenowych Punktach Pomocy Społecznej nr 1-10 w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach. W skład stałych Grup Roboczych wchodziło Koordynatorzy ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W 2021 roku powołanych było 24 Koordynatorów, co najmniej dwóch w każdym Terenowym Punkcie Pomocy Społecznej nr 1-10. Koordynatorzy są równocześnie członkami Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W 2021 roku odbyło się 1031 spotkań Grup Roboczych. W ich skład wchodziło: dzielnicowi, pedagodzy, pracownicy socjalni, asystenci rodziny, kuratorzy, specjaliści w dziedzinie przemocy w rodzinie zaangażowani bezpośrednio w pomoc konkretnej rodzinie.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej zapewniał obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego i Grup Roboczych. Od momentu rozpoczęcia się pandemii spotkania Grup Roboczych i Zespołu Interdyscyplinarnego odbywały się w formule zdalnej. Zgodnie z zaleceniami Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej opracowano odrębne zasady funkcjonowania Grup Roboczych na okres pandemii.

Zadanie 3: Koordynowanie działań Policji, Pomocy społecznej, Oświaty, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ochrony zdrowia i innych instytucji i organizacji w ramach procedury „Niebieskie Karty”.

Realizacja zadania:

W ramach współpracy podmiotów działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie i realizujących procedurę „Niebieskie Karty”:

Kierownik OIK MOPS czterokrotnie uczestniczył (w lutym, maju, wrześniu i grudniu) w spotkaniach Rady Superwizorów ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, które odbywały się w Warszawie. Spotkania miały charakter zdalny. Celem spotkań było, między innymi, omówienie pomocy ofiarom przemocy w warunkach obostrzeń związanych z pandemią oraz nowych przepisów dotyczących oddziaływań wobec osób stosujących przemoc.

Od początku pandemii koronawirusa uruchomione są dodatkowe linie telefoniczne - łącznie 6 numerów telefonów uruchomionych w Ośrodku Interwencji Kryzysowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Celem jest zwiększenie dostępności do pomocy psychologicznej osób potrzebujących wsparcia. W 2021 roku pomoc realizowana była również przez komunikatory typu Whatsapp i Teams.

W celu usprawnienia współpracy z Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na bieżąco uaktualniany był skład Komisji (o nowych Koordynatorów ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie). Ostatnia zmiana została dokonana Zarządzeniem Nr 1693/2021 Prezydenta Miasta Katowice z dnia 25 czerwca 2021 roku.

Zadanie 4: Realizacja współpracy z przedstawicielami kościołów i związków wyznaniowych w obszarze profilaktyki przemocy i pomocy rodzinie.

Realizacja zadania:

Ewangelickie Centrum Diakonijne prowadziło Poradnictwo Rodzinne – Punkt Konsultacyjny Przeciw Przemocy. W 2021 roku z konsultacji specjalistycznej skorzystało 45 osób. Z ramienia Fundacji Jesteśmy dla Was skorzystało 157 osób pokrzywdzonych przestępstwem.

Stowarzyszenie „Po MOC” dla Kobiet i Dzieci im. Marii Niepokalanej współpracowało z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w tym z Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej w zakresie pomocy rodzinom z problemem przemocy udzielając pomocy psychologicznej i udostępniając miejsca schronienia. Przedstawiciele stowarzyszenia brali udział w realizacji procedury w odniesieniu do rodzin, gdzie uruchamiano „Niebieską Kartę” i uczestniczyli w Grupach Roboczych. Z pomocy Stowarzyszenia w ramach pomocy specjalistycznej skorzystało 89 osób.

Wskaźniki i prognoza/potrzeby

Nazwa wskaźnika	2021	Prognoza/ potrzeby 2022
Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	4	4
Liczba spotkań Grup Roboczych	1031	1031
Liczba konsultacji przedstawicieli służb i instytucji – spotkań koordynatorów	1	2
Liczba programów realizowanych w oparciu o współpracę służb, instytucji, organizacji w zakresie rozwiązywania problemów przemocy	2	4

Źródło: dane Ośrodka Interwencji Kryzysowej MOPS i Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Katowicach za 2021 r.

Komentarz

Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego odbywają się w zależności od potrzeb, jednak nie rzadziej niż raz na trzy miesiące. W 2021 roku w zależności od nasilenia epidemii zadania Zespołu realizowano w kontakcie osobistym lub za pomocą zdalnych środków komunikacji elektronicznej. Koordynatorzy ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w 2021 roku,

konsultowali indywidualnie przypadki za pomocą mediów elektronicznych, odbyło się także jedno spotkanie konsultacyjne on-line ze wszystkimi koordynatorami.

Koordynator: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach

Realizatorzy: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe, Kościoły lub związki wyznaniowe.

Priorytet 5. Doskonalenie działań przedstawicieli służb i instytucji w obszarze profilaktyki, interwencji i pomocy rodzinie z problemem przemocy.

Cel:

Podnoszenie kompetencji przedstawicieli służb, instytucji i organizacji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zadanie 1. Organizowanie i realizacja szkoleń dla przedstawicieli służb, instytucji i organizacji realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

Realizacja zadania:

Ośrodek Interwencji Kryzysowej od stycznia do grudnia 2021 roku zorganizował szkolenia online oraz w formie osobistej:

- „Przemoc w rodzinie” dla pracowników socjalnych TPPS (3 osoby), Zespołu Pieczy Zastępczej (2 osoby), Schroniska dla Kobiet i Kobiet z Dziećmi (1 pracownik socjalny) łącznie 6 osób (marzec 2021 r.), I edycja, forma online;
- „Praca z klientem i rodziną z problemem alkoholowym” dla pracowników socjalnych TPPS (4 osoby), oraz Świetlic Specjalistycznych (4 osoby) łącznie 8 osób, (marzec 2021 r.), I edycja, forma online;
- „Przemoc w rodzinie z uwzględnieniem zaniedbań dzieci” dla Świetlic Specjalistycznych (3 osoby) i Klubu Młodzieżowego (1 osoba), Zespołu Pieczy Zastępczej (2 osoby), Schroniska dla Bezdomnych Kobiet i Kobiet z Dziećmi (1 pracownik socjalny, 1 psycholog), łącznie 8 osób (kwiecień 2021 r.) I edycja, forma online;
- „Przemoc w rodzinie” dla asystentów rodzinnych (3 osoby), pracowników socjalnych TPPS (1 osoba), Działu ds. Osób Bezdomnych (1 pracownik socjalny), łącznie 5 osób (maj 2021 r.) II edycja, forma online;
- „Przemoc w rodzinie z uwzględnieniem zaniedbań dzieci” dla Świetlic Specjalistycznych (3 osoby), asystentów rodzinnych (2 osoby), Działu ds. Osób Bezdomnych (1 pracownik socjalny), łącznie 6 osób (maj 2021 r.) II edycja, forma online;
- „Praca z klientem i rodziną z problemem alkoholowym” dla pracowników socjalnych TPPS (1 osoba), Zespołu Pieczy Zastępczej (3 osoby), asystentów rodzinnych (2 osoby), łącznie 6 osób (czerwiec 2021 r.) II edycja, forma online;
- „Specyfika pracy socjalnej z rodzinami z problemem przemocy- szkolenie zaawansowane” dla pracowników socjalnych TPPS (2 osoby), Działu Osób Bezdomnych (1 pracownik socjalny), Zespołu Pieczy Zastępczej (3 osoby), asystentów rodzinnych (1 osoba), CPS (1 pedagog), łącznie 8 osób (czerwiec 2021 r.) I edycja, forma osobista;
- „Procedura Niebieskie Karty” dla pracowników socjalnych TPPS (5 osób), Zespołu Pieczy Zastępczej (1 osoba), asystentów rodzinnych (1 osoba), Schroniska dla Kobiet i Kobiet z Dziećmi (2 pracowników socjalnych i 1 psycholog), łącznie 10 osób, (czerwiec 2021 r.) I edycja, forma osobista;
- „Praca z klientem i rodziną z problemem alkoholowym” dla pracowników socjalnych TPPS (1 osoba), Zespołu Pieczy Zastępczej (1 osoba), łącznie 2 osoby, (wrzesień 2021 r.) III edycja, forma osobista.
- „Procedura Niebieskie Karty” dla pracowników Miejskiego Zespołu Orzekania o Niepełnosprawności (2 osoby), Zespołu Pieczy Zastępczej (1 osoba), łącznie 3 osoby (listopad 2021 r.) II edycja, forma osobista;
- „Interwencja kryzysowa” dla pracowników socjalnych TPPS (3 osoby), Zespołu Pieczy Zastępczej (2 osoby), Centrum Rehabilitacji Społecznej (1 psycholog), asystentów rodzinnych (1 osoba), łącznie 7 osób (listopad 2021 r.), I edycja, forma osobista;

- „Interwencja kryzysowa” dla pracowników socjalnych TPPS (1 osoba), Zespołu Pieczy Zastępczej (2 osoby), Centrum Rehabilitacji Społecznej (1 psycholog), łącznie 4 osoby (listopad 2021 r.), II edycja, forma osobista;
- „Przemoc w rodzinie” dla asystentów rodzinnych (1 osoba), pracowników socjalnych TPPS (2 osoby), Działu Projektów i Inicjatyw (3 osoby), łącznie 6 osób (grudzień 2021 r.) III edycja, forma osobista;
- „Praca z klientem i rodziną z problemem alkoholowym” dla pracowników socjalnych TPPS (2 osoby), wychowawców świetlic specjalistycznych (3 osoby), łącznie 5 osób (grudzień 2021 r.) IV edycja, forma osobista;
- Spotkanie konsultacyjno-szkoleniowe dla asystentów rodzinnych z zakresu przemocy domowej, udział wzięło 10 osób (listopad 2021 r.) forma osobista.

W szkoleniach wzięło udział łącznie 94 pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach.

■ Szkoły i placówki oświatowe prowadzone przez miasto Katowice nie organizują szkoleń dla innych instytucji organizują jednak szkolenia informacyjne i spotkania, w tym indywidualne dla rodziców dzieci i młodzieży poświęcone przeciwdziałaniu przemocy i agresji.

Na terenie szkół odbywają się szkolenia Rad Pedagogicznych, zaś tematyka tych szkoleń uzależniona jest od potrzeb konkretnej jednostki organizacyjnej. Wśród tych szkoleń znajdowały się również takie, które poruszały tematykę przemocy w rodzinie i szkole oraz dotyczące rozwiązywania konfliktów, efektywnej komunikacji itp. Nauczycielom i wychowawcom zatrudnionym w szkołach i placówkach pomocą w rozwiązywaniu problemów służą poradnie psychologiczno-pedagogiczne, w tym Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna oraz Specjalistyczna Poradnia Rodzinna. Poradnie organizują też szkolenia wolontariuszy i osób niepełnosprawnych w zakresie aktywizacji i podejmowania działań społecznych.

Zadanie 2: Wdrażanie systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie i z osobami stosującymi przemoc, w formie m.in. superwizji, coachingu, grup wsparcia.

Realizacja zadania:

■ W ramach wspierania osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie i z osobami stosującymi przemoc przeprowadzono 6 superwizji psychologicznych dla pracowników Ośrodka Interwencji Kryzysowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej i 105 superwizji dla pracowników pozostałych jednostek organizacyjnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach, w tym psychologów, pracowników socjalnych, asystentów rodziny, wychowawców świetlic specjalistycznych.

Koordynatorzy ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie odbyli 2 superwizje psychologiczne, ponadto mają możliwość konsultowania na bieżąco swojej pracy merytorycznej jak i organizacyjno-technicznej odnośnie prowadzonych Grup Roboczych jak i indywidualnych przypadków.

■ Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna czynnie angażuje się w działania mające na celu ochronę i pomoc ofiarom przemocy domowej. Realizuje zadania, które mają zapobiegać dalszej przemocy i nie dopuszczać do jej eskalacji - w sytuacji rodzin pozostających pod opieką Poradni. Ścisłe współpracuje w tej kwestii z placówkami oświatowymi (szkoły, przedszkola) ośrodkami MOPS, a także placówkami opiekuńczo-wychowawczymi.

W sytuacji gdy dochodzi do nieprawidłowości w funkcjonowaniu rodziny w związku z stosowaną przemocą - częstotliwość i intensywność doznawanych przez dziecko frustracji może zaburzać jego funkcjonowanie emocjonalne. W związku z tym, zarówno dziecko jak i rodzic - będący ofiarami przemocy, objęci są szczególną opieką terapeutyczną na terenie SPPP. Udzielane są również porady nt. przysługujących im praw oraz dotyczące możliwości uzyskiwania wsparcia.

Rolą poradni jest udzielanie skutecznej pomocy. Objęte opieką interwencyjno-terapeutyczną ofiary przemocy domowej, oczekują poprawy jakości dalszego ich życia. Jednakże z uwagi na funkcjonowanie w przedłużających się sytuacjach kryzysowych, wykazują małą aktywność i brak sił na dokonywanie radykalnych zmian. Często funkcjonują w związkach opartych na zasadzie zależności np. ekonomicznej od sprawcy. W takiej sytuacji osoby pracujące z rodzinami doświadczającymi przemocy starają się okazywać gotowość do udzielania wsparcia i służyć pomocą. Zasadnym jest wówczas realizowanie działań

psychokorekcyjnych wobec sprawcy przemocy, po wcześniej podjętych próbach mających na celu zmotywowanie go do zmiany zachowań. W trakcie spotkań nabywa wiedzę i umiejętności, które powinny zostać przez niego wykorzystane w celu zwalczania agresji własnej. Spotkania przewidziane dla sprawców przemocy, nie mają cech terapii indywidualnej, mają natomiast za zadanie zmotywować do zwiększenia kontroli zachowań.

W sprawach konfliktu wewnątrz rodziny, poradnie podejmują działania o charakterze rozjemczym, szczególnie w sytuacji konfliktów rodzinnych, które cechują się długim okresem narastania. Opieką objęte są rozwodzące się małżeństwa, u których dochodzi do sporu w związku z koniecznością uregulowania opieki nad małoletnimi dziećmi. Wieloletni konflikt małżeński wpływa destabilizująco na wszystkich członków rodziny. Z uwagi na brak umiejętności jego rozwiązania, zasadnym jest skorzystanie ze wsparcia osób, które pomogą ustalić reguły i warunki niezbędne do polepszenia komunikacji.

Poradnie realizują spotkania, do których dochodzi z polecenia sądu. Mają one często na celu naprawę relacji partnerskich między rozstającymi się rodzicami oraz odbudowywanie więzi między dzieckiem a drugim z rodziców. Na wniosek sądu - poradnie przygotowuje opinię o przebiegu spotkań.

W związku z występującą w polskim sądownictwie zasadą bezpośredniości - dzieci będące ofiarami przestępstw, przesłuchiwane są na okoliczność wydarzeń, w których uczestniczyły lub były świadkami czynu. Zarówno dla rodzica jak i dla dziecka składanie zeznań obciążone jest dużym stresem, wynikającym m.in. z niezajomości procedur, którym jako świadek będzie ta osoba podlegać. W związku z tym do Specjalistycznej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej zgłaszają się rodzice, w oczekiwaniu wsparcia i informacji w jaki sposób mogą uzyskać pomoc dla dziecka, jak powinni z nim rozmawiać o zbliżającym się przesłuchaniu.

Poradnia zapewnia wsparcie terapeutyczne dziecku na każdym etapie trwania sytuacji trudnej/traumatycznej. Obejmuje je odpowiednią dla wieku, poziomu rozwoju - pomocą indywidualną. Równolegle rodzic poznaje sposoby samodzielnego radzenia sobie z sytuacjami trudnymi dotyczącymi dziecka. Zachowania dziecka są monitorowane w czasie, aż do ich ustąpienia.

W ramach oddziaływań mających na celu przeciwdziałanie i zwalczanie demoralizacji oraz przestępczości nieletnich, poradnie pozostają w ścisłej współpracy z przedszkolami, szkołami, ośrodkami MOPS, Domem Aniołów Stróżów, świetlicami środowiskowymi oraz Domami Dziecka. Podtrzymują także stały kontakt z kuratorami sądowymi, asystentami rodzin oraz Sądem Rodzinnym i Nieletnich.

W sytuacji gdy instytucja lub rodzic zgłasza nieletniego, przejawiającego symptomy demoralizacji lub wchodzącego w kolizję z prawem - poradnie niezwłocznie podejmują działania mające na celu określenie przyczyn i stopnia zagrożenia niedostosowaniem społecznym.

Nieletni zostaje objęty procesem diagnostycznym i ewentualnie procesem terapeutycznym. Często wymaga badań specjalistycznych: psychiatrycznych lub neurologicznych.

Niejednokrotnie dla celów sądowych opracowywana jest opinia dotycząca rokowań, możliwości i niezbędnych warunków potrzebnych dla poprawy funkcjonowania społecznego nieletniego.

Uczeń może także zostać objęty pomocą terapeutyczną na terenie Poradni. Rodzicowi natomiast na bieżąco udzielane jest wsparcie emocjonalne oraz informacyjne, odnośnie możliwości skutecznego oddziaływania wychowawczego. W sytuacjach trudnych kieruje się go do placówek, gdzie może otrzymać bardziej specjalistyczną pomoc w zakresie zgłaszanych problemów.

Poradnie prowadzą także specjalistyczne konsultacje oraz porady dla nauczycieli, pracowników socjalnych, sędziów rodzinnych, policjantów w zależności od potrzeb. Psychoterapeuci zatrudnieni w poradniach również korzystają ze wsparcia w ramach superwizji.

Jednocześnie pracownicy wszystkich poradni uczestniczyli w różnorodnych formach kształcenia. Ponadto, Specjalistyczna Poradnia Rodzinna w Katowicach ponownie spełniła wymogi do kontynuacji utrzymania uzyskanego w 2018 r. Certyfikatu „Placówki Chroniącej Dzieci przed Krzywdzeniem”, a Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Nr 5 po uzyskaniu certyfikatu „Chronimy dzieci” w ramach rządowego programu „Bezpieczna i przyjazna szkoła” kontynuowała działania w zakresie ochrony dzieci przed krzywdzeniem oraz zapewnienia im bezpieczeństwa. Między innymi powołany został zespół ds. Interwencji Kryzysowej, który opracowywał procedury postępowania w sytuacji interwencji kryzysowej na terenie szkoły

oraz na terenie poradni. Opracowano i udostępniono rejonowym szkołom prezentacje i poradniki dot. rozpoznawania symptomów kryzysów emocjonalnych i sposobów wczesnego reagowania.

Zadanie 3: Realizacja zajęć edukacyjnych i warsztatowych, programów stażowych dla studentów w ramach praktyk studenckich.

Realizacja zadania:

W kwietniu odbyło się spotkanie online przedstawiciela Ośrodka Interwencji Kryzysowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej ze studentami drugiego roku pracy socjalnej Uniwersytetu Śląskiego, poświęcone omówieniu zakresu działalności Ośrodka, np.: form pomocy, metod pracy itp.

W okresie od kwietnia do maja w formule online realizowany był program stażowy dla studentów Uniwersytetu Humanistycznospołecznego Szkoły Wyższej Psychologii Społecznej. Odbyły się 4 spotkania poświęcone tematyce: przemocy domowej, pracy z osobami doświadczającymi przemocy, sprawującymi przemoc oraz sytuacji dzieci w rodzinach w których ma miejsce przemoc domowa i pracy z nimi.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej zawarł Porozumienie z Samodzielnym Publicznym Szpitalem Klinicznym Nr 1 w Zabrze Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach, na prowadzenie staży kierunkowych w ramach specjalizacji z psychologii klinicznej. W trzecim kwartale dwoje studentów odbyło powyższy staż w Ośrodku Interwencji Kryzysowej.

W placówkach Oświatowych studenci mają możliwość odbycia praktyk studenckich w katowickich szkołach, gdzie mogą realizować program praktyk ustalony przez uczelnię, na której studiują. W każdym przypadku odbywa się to za zgodą dyrektora szkoły i pod opieką nauczyciela-specjalisty, zatrudnionego w danej szkole. W trakcie odbywania praktyki studenci mają możliwość zapoznania się z pracą psychologa, pedagoga szkolnego i logopedy oraz praktycznego rozwiązywania problemów wychowawczych związanych z agresją i używaniem przemocy przez uczniów, a także problemów opiekuńczych dotyczących psychologicznej i prawnej ochrony dzieci doświadczających przemocy w rodzinie. W ramach praktyk studenci uczestniczą w różnych działaniach organizowanych w poradniach, także prowadzonych w terenie.

Zadanie 4: Rozwijanie wolontariatu i szkolenie wolontariuszy w zakresie problemów i rozwiązań w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Realizacja zadania:

W 2021 roku ze specyfiką pracy w obszarze przeciwdziałania pomocy w rodzinie zapoznało się 7 wolontariuszy w Ośrodku Interwencji Kryzysowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach skierowanych do obsługi telefonu zaufania dla seniorów.

W Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej nr 3 organizowane były szkolenia wolontariuszy Fundacji Pomoc Maltańska w zakresie aktywizacji społecznej.

Wskaźniki i prognozy/potrzeby

Nazwa wskaźnika	2021	Prognoza/ potrzeby 2022
liczba szkoleń/superwizji	126	126
liczba uczestników szkoleń/superwizji	243	243
liczba studentów korzystających z praktyk w Ośrodku Interwencji Kryzysowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej	6	6
liczba wolontariuszy	7	7

Komentarz

W 2021 roku wszyscy pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach mogli korzystać ze szkoleń i superwizji zarówno w formie osobistego kontaktu z superwizorem lub w zależności od sytuacji epidemiologicznej w formule on-line. W sprawozdawczym roku powrócono do praktyk studenckich, z których zrezygnowano w poprzednim roku, gdy wybuchła epidemia SARS CoV-2. Więcej spotkań ze studentami miało charakter dydaktyczny i informacyjny. Sześcioro studentów podczas odbywanych praktyk w Ośrodku Interwencji Kryzysowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach miało możliwość udziału w obserwacji pracy indywidualnej z klientem.

Koordinator: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach.

Realizatorzy: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, **Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne prowadzone przez miasto Katowice.**

Rozdział II

Podsumowanie realizacji programu za 2021 rok i rekomendacje

Rok 2021 był rokiem, w którym podejmowane działania zdeterminowane były trwającą od ponad roku pandemią. Niezależnie od tego faktu zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie w 2021 roku realizowane były zgodnie z programem. Uelastycznienie działań i dostosowanie się instytucji do warunków związanych z pandemią pozwoliło na skuteczne oddziaływanie wobec zjawiska przemocy w rodzinie. Podstawowym priorytetem było i jest bezpieczeństwo osób doznających przemocy i zapewnienie im dostępności do wszystkich form pomocy tj: psychologicznej, socjalnej, prawnej, miejsc schronienia. Podobnie realizowane były oddziaływania wobec osób stosujących przemoc. Praca z klientem odbywała się w formule kontaktu osobistego, a częściowo zdalnie – poprzez komunikatory: telefony, pocztę elektroniczną, aplikacje Whatsap, Microsoft Teams, Skype itp. Działania te organizowane były zgodnie z zaleceniami Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej. W strategiach działań ważne było również utrzymanie interdyscyplinarnej formuły pracy szczególnie w obszarze interwencji. Regularnie odbywały się spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Spotkania grup roboczych realizowane były w formule zdalnej jak i osobistej.

Rozwiązywanie problemu przemocy w rodzinie może być skuteczne jedynie dzięki efektywnej współpracy różnych służb i instytucji działających w tym obszarze. Żadna z instytucji nie jest w stanie sama powstrzymać i rozwiązać problemu przemocy w rodzinie, ograniczając się tylko do własnych kompetencji, uprawnień i narzędzi. Skuteczne rozwiązywanie problemu wymagało więc korzystania z różnych obszarów wiedzy i umiejętności.

Dostępna była szeroka oferta pomocy dla osób doświadczających przemocy w rodzinie, w formie poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego, rodzinnego realizowane przez służby społeczne jak i inne instytucje i organizacje. W 2021 roku powrócono po rocznej przerwie spowodowanej pandemią do realizowania programu zajęć grupy korekcyjno-edukacyjnej dla osób mających problem ze złością, agresją i stosujących przemoc w rodzinie, do kontaktu z klientami w środowisku. W minionym roku kontakt z klientem był w większej części kontaktem osobistym.

W sprawozdawczym roku starano się utrzymywać szereg działań nakierowanych na podnoszenie kompetencji, wiedzy i umiejętności pracowników instytucji działających w obszarze zjawiska przemocy w rodzinie. Starano się w dostępny sposób i w możliwym zakresie zapewnić pracę w formie superwizji oraz szkoleń dla osób udzielających profesjonalnej i kompleksowej pomocy rodzinom.

W nawiązaniu do powyższego podsumowania rekomenduje się kontynuację działań realizowanych w 2021 roku a ujętych w „Miejskim Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025” w następnych latach z uwzględnieniem określonych priorytetów i kierunków działań.

Rozdział III

Finansowanie programu – plan na 2021 rok

Priorytet/zadania	Wyszczególnienie	Realizator	Budżet 2021 rok	Klasyfikacja budżetowa
Priorytet 1. Zadanie nr: 2,3,4. Priorytet 2. Zadanie nr:	Pomoc rodzinie w kryzysie i przeciwdziałanie przemocy.	MOPS	674 956,61 zł	85154 WG 85205 WP 85220 WP

1,2,3,4,6,7,8,9. Priorytet 3. Zadanie nr: 1,2,4,5. Priorytet 4. Zadanie nr: 1,2,3,4. Priorytet 5. Zadanie nr: 1,2,3,4.	Program korekcyjno-edukacyjny dla osób mających problem ze złością, agresją i stosujących przemoc w rodzinie; Program zajęć grupowych o charakterze psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc w rodzinie		18 899,95 zł	85205 ZP
Priorytet 1. Zadanie nr: 2,3. Priorytet 2. Zadanie nr: 1,2,3,5,6,8,9.	Stowarzyszenie Pomoc dla Kobiet i Dzieci im. Marii Niepokalanej z siedzibą w Katowicach przy ul. Zygmunta Krasińskiego 21, realizujące zadanie: „Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym poprzez udzielenie schronienia”	WPS	124 664,20 zł	85154 WG
	Katowickie Stowarzyszenie Trzeźwościowe „Dwójka” z siedzibą w Katowicach przy ulicy Ks. Bpa Herberta Bednorza 22 realizujące działanie pn. „Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym poprzez prowadzenie telefonu zaufania,,		134 421,00 zł	
	Stowarzyszenie Pomoc dla Kobiet i Dzieci im. Marii Niepokalanej z siedzibą w Katowicach przy ul. Zygmunta Krasińskiego 21, realizujące zadanie: „Poradnictwo specjalistyczne dla kobiet i ich dzieci dotkniętych współczesnymi formami niewolnictwa lub innymi formami przemocy”.		50 999,68 zł	85218 WP
Priorytet 1. Zadanie nr: 2,3. Priorytet 2. Zadanie nr: 3,9. Priorytet 5. Zadanie nr: 3.	Poradnie psychologiczno-pedagogiczne w tym specjalistyczne poradnie w związku z prowadzeniem, utrzymaniem i działalnością poradni psychologiczno-pedagogicznych	PP-P prowadzone przez miasto Katowice	8 329 744,64 zł	85406 WP
RAZEM			9 333 686,08 zł	

Finansowanie programu – plan na 2022 rok

Priorytet/zadania	Wyszczególnienie	Realizator	Budżet 2022 rok	Klasyfikacja budżetowa
Priorytet 1. Zadanie nr: 2,3,4. Priorytet 2.	Pomoc rodzinie w kryzysie i przeciwdziałanie przemocy.	MOPS	752 338,00 zł	85154 WG 85205 WP 85220 WP

<p>Zadanie nr: 1,2,3,4,6,7,8,9.</p> <p>Priorytet 3. Zadanie nr: 1,2,4,5.</p> <p>Priorytet 4. Zadanie nr: 1,2,3,4.</p> <p>Priorytet 5. Zadanie nr: 1,2,3,4.</p>	<p>Program korekcyjno-edukacyjny dla osób mających problem ze złością, agresją i stosujących przemoc w rodzinie; Program zajęć grupowych o charakterze psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc w rodzinie</p>		<p>18 000,00 zł</p>	<p>85205 ZP</p>
<p>Priorytet 1. Zadanie nr: 2,3.</p> <p>Priorytet 2. Zadanie nr: 1,2,3,5,6,8,9.</p>	<p>Stowarzyszenie Pomoc dla Kobiet i Dzieci im. Marii Niepokalanej z siedzibą w Katowicach przy ul. Zygmunta Krasińskiego 21, realizujące zadanie: „Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym poprzez udzielenie schronienia”</p> <p>Katowickie Stowarzyszenie Trzeźwościowe „Dwójka” z siedzibą w Katowicach przy ulicy Ks. Bpa Herberta Bednorza 22 realizujące działanie pn. „Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym poprzez prowadzenie telefonu zaufania,,</p> <p>Stowarzyszenie Pomoc dla Kobiet i Dzieci im. Marii Niepokalanej z siedzibą w Katowicach przy ul. Zygmunta Krasińskiego 21, realizujące zadanie: „Poradnictwo specjalistyczne dla kobiet i ich dzieci dotkniętych współczesnymi formami niewolnictwa lub innymi formami przemocy”.</p>	<p>WPS</p>	<p>130 634,00 zł</p> <p>134 421,00 zł</p> <p>51 850, 00 zł</p>	<p>85154 WG</p> <p>85218 WP</p>
<p>Priorytet 1. Zadanie nr: 2,3.</p> <p>Priorytet 2. Zadanie nr: 3,9.</p> <p>Priorytet 5. Zadanie nr: 3.</p>	<p>Poradnie psychologiczno-pedagogiczne w tym specjalistyczne poradnie w związku z prowadzeniem, utrzymaniem i działalnością poradni psychologiczno-pedagogicznych</p>	<p>PP-P prowadzone przez miasto Katowice</p>	<p>8 735 868,00 zł</p>	<p>85406 WP</p>
<p>RAZEM</p>			<p>9 823 111,00 zł</p>	